Jenni Juslén

6.9.2018 POL-2018-25274

Eduskunta, hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Poliisihallituksen lausunto ns. rahoitustietodirektiiviehdotusta koskevasta U-kirjelmästä U 38/2018 vp.

Yleistä

Rahoitus- ja pankkitietojen käyttö on tärkeä osa rikostutkintaa ja rikoshyödyn jäljittämistä. Poliisilla on ollut käynnissä Sähköinen pankkitiedustelu-projekti, jossa tiedonhakua ja -käsittelyä on pyritty automatisoinnin kautta tehostamaan.

Komission antaman direktiiviehdotuksen tavoitteena on helpottaa näiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten estämisessä, paljastamisessa, tutkimisessa ja syytetoimissa. Aloite ja sen tavoite on poliisin näkökulmasta kannatettava, ja näin ollen valtioneuvoston päätyminen samalle kannalle on myönteistä.

Poliisista on osallistuttu käsittelyssä olevan U-kirjelmän valmisteluun ja tuettu sisäministeriötä aktiivisesti aloitteen työryhmäkäsittelyissä ja niihin valmistautumisessa.

Tarkempia huomioita

Direktiiviehdotuksessa ei ole suoraa mainintaa siitä, että sillä luodaan ns. minimisääntely, jolloin kansallisella lainsäädännöllä voidaan tehdä direktiivistä pidemmälle meneviä ratkaisuja tai pitää tällaisia voimassa. Suomen lainsäädäntö on jo monilta osin kattavampi kuin nyt suunniteltu EU-sääntely, ja neuvotteluissa tulisi varmistaa uuden EU-sääntelyn luonteesta riittävät kirjaukset säädöstekstiin. Tämä helpottaisi kansallista täytäntöönpanoa ja edesauttaisi nykyisten tiedonsaantioikeuksien jatkumista eri viranomaisilla ja meneillään olevaa järjestelmäkehitystä.

Ehdotuksen mukaan tiedonhakuoikeus tulisi säätää vakavien rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen, tutkimiseen ja syytetoimiin, ja vakavien rikosten määritelmä on ehdotuksessa sidottu Europol-asetuksen (EU 2016/794) liitteeseen. Europol-asetuksen liitteen listausta ei ole aikaisemmin käytetty määritelmän pohjana muissa instrumenteissa, mutta sen käyttö tässä määritelmässä on hyväksyttävissä.

Ehdotuksessa asetetaan sekä lainvalvontaviranomaisille, Europolin kansallisille yksiköille (Suomessa Keskusrikospoliisissa) että rahanpesun selvitte-

lykeskuksille velvollisuuksia tietopyyntöihin vastaamisessa. Tietoluokkien määritelmät tulee saada neuvotteluissa selkeiksi, jotta tiedonvaihto oikeasti tehostuu eikä soveltamistilanteissa törmätä tulkintaongelmiin.

Ehdotuksen perusteluissa raportointia pidetään tärkeänä mm. hakujen lukumäärien ja perusteiden sekä vasteaikojen seuraamiseksi. Tavoite seurata järjestelmän toimivuutta ja käyttöä ei kuitenkaan näy artiklatasolla. Tilastointi- ja raportointivelvoitteet olisi hyvä saada täsmentymään neuvottelussa pikimmiten, sillä ne vaikuttavat käynnissä olevaan poliisin omaan ja VM:n tekemään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kehitykseen.

Ehdotuksessa suunnitellaan vastaamiseen määräaikoja ja laajempaa tiedonluovutusvelvoitetta rahanpesun selvittelykeskuksille. Määräaikojen täsmentämiselle on operatiivinen tarve, vaikkakin tietopyyntöihin vastaaminen voi olla rahanpesun selvittelykeskuksille haasteellista. Esityksen jatkovalmistelussa on huomioitava, että toteutuessaan järjestelmästä aiheutuu tiedonluovutuksista johtuvia kustannuksia, pääosin työn lisääntymisen kautta.

Jakelu Hallintovaliokunta

Tiedoksi POHA/ PYJ, Heikinheimo, Paavola, Aaltonen, Wasastjerna, Uskali
SM/Rantakokko